

Import usług budowlanych przedsiębiorstw zagranicznych oraz spółek z kapitałem zagranicznym w latach 1995 - 1997

Czerwiec 1999

Eugeniusz Zawadzki

Raport

Nr 157

Przedmiotem opracowania jest wielkość i struktura importu usług budowlanych do Polski, realizowanego przez przedsiębiorstwa zagraniczne oraz spółki z udziałem kapitału zagranicznego w latach 1995-1997. W oparciu o specjalne badania GUS przeprowadzone dla potrzeb niniejszego opracowania, przeanalizowano poziom i strukturę importu usług budowlanych według krajów pochodzenia oraz według działowej struktury przeznaczenia importu. Opracowanie kończy bilans obrotu usługami budowlanymi (porównanie eksportu i importu usług budowlanych) w latach 1995 - 1997.

Spis treści

Uwagi wprowadzające	1
I. Poziom i struktura geograficzno-branżowa importu usług budowlanych do Polski w latach 1995 - 1997 spółek z udziałem kapitału zagranicznym	3
1. Rozmiary, dynamika i zmiany ogólnej struktury geograficznej importu usług budowlanych	3
2. Szczegółowa struktura geograficzno - branżowa importowanych usług budowlanych	7
2.1 Rolnictwo	7
2.2 Górnictwo	7
2.3 Sfera produkcyjna	8
2.4 Budownictwo	8
2.5 Handel	10
2.6 Transport i łączność	11
2.7 Nieruchomości	11
2.8 Pozostała działalność i inne sekcje EKD	12
II. Miejsce importu usług budowlanych do Polski w latach 1995 - 1997 na tle działalności inwestycyjnej spółek z kapitałem zagranicznym	13
1. Import usług budowlanych na tle alokacji nakładów inwestycyjnych spółek z udziałem kapitału zagranicznego	13
III. Bilans obrotu usługami budowlanymi w Polsce w latach 1995 – 1997	15
1. Rozmiary importu usług budowlanych do Polski w latach 1995 -1997	15
2. Udział importu usług budowlanych spółek z kapitałem zagranicznym w ogólnej wartości importu budownictwa do Polski	15
3. Porównanie importu i eksportu usług budowlanych Polski w latach 1995 – 1997	16
IV. Wnioski	17

Uwagi wprowadzające

Wśród obrotów usługami budowlanymi (eksport i import usług budowlanych) najczęściej poddawany jest analizie **eksport** usług budowlanych. Jest tak dlatego, ponieważ statystyki dotyczące eksportu usług budowlanych są relatywnie najłatwiej dostępne (gromadzi je GUS oraz NBP). **Import** usług budowlanych jest względnie rzadziej poddawany analizom. Są dwa powody tego stanu rzeczy. Po pierwsze, odpowiednich statystyk nie gromadzi GUS, robi to wyłącznie NBP. Po drugie, statystyki NBP nie obejmują importu robót budowlano-montażowych realizowanych przez spółki z udziałem kapitału zagranicznego, według kraju pochodzenia kapitału. Ponieważ udział importu budownictwa realizowanego przez spółki z kapitałem zagranicznym w

ogólnej wartości importu budownictwa jest znaczący (stanowi on około 90%), stąd statystyki NBP są w tym względzie bardzo ułomne.

Mankament ten jest o tyle istotny, że zniekształca on bilans obrotów usługami budowlanymi, co z kolei przenosi się na bilans płatniczy kraju. W praktyce gospodarczej znana jest teza, że Polska od około trzydziestu lat jest netto eksporterem usług budowlanych (występuje przewaga wartości eksportu usług budowlanych nad wartością ich importu). Tymczasem pogłębiona analiza zaprzecza tej tezie: z uwagi na wspomniane mankamenty statystyczne, które nie rejestrują nowych trendów pojawiających się w tym zakresie (czego dowodzimy w pracy) Polska stała się od 1997 r. faktycznie netto importerem usług budowlanych i tendencja ta będzie utrzymywana.

Opracowanie statystyk dotyczących importu usług budowlanych realizowanych przez spółki z udziałem kapitału zagranicznego wymaga specjalistycznych badań GUS o wysokim zaawansowaniu merytorycznym, dlatego też nie należą one do badań rutynowych i są rzadko przeprowadzane (w latach dziewięćdziesiątych badań takich nie prowadzono). Dla potrzeb niniejszej analizy badania takie zostały wykonane za co autor dziękuje Dyrekcji GUS. Źródłem danych o nakładach jest sprawozdanie I-01, natomiast do wyliczeń struktury kapitału zagranicznego wykorzystano sprawozdanie KZ. Wartość importu usług budowlanych została przypisana danym krajom wg kryterium kraju udziałowca, którego kapitał jest przeważający w spółce. W innych przypadkach import usług budowlanych został wyszacowany według udziału procentowego kapitału zagranicznego danego kraju w kapitale zagranicznym spółki ogółem.

Celem opracowania jest analiza łącznego importu budownictwa do Polski w latach 1995 - 1997 w cenach bieżących.

Import usług budowlanych w Polsce jest realizowany przez dwa rodzaje przedsiębiorstw budowlanych:

a) przedsiębiorstwa zagraniczne, które nie wchodzą w powiązania kapitałowe w Polsce (ani z przedsiębiorstwami polskimi, ani innymi - zagranicznymi), działają nie dłużej niż jeden rok, nie sporządzają bilansu sprawozdawczego ze swojej działalności oraz nie płacą podatków z zysku;

b) przedsiębiorstwa zagraniczne, które posiadają osobowość prawną wg prawa polskiego, wchodzą w powiązania kapitałowe z przedsiębiorstwami polskimi (ewentualnie także i z innymi - zagranicznymi), ich oddziały funkcjonują w Polsce dłużej niż jeden rok, sporządzają coroczny bilans sprawozdawczy ze swej działalności oraz płacą podatki z zysku.

W dalszej analizie pierwszy rodzaj przedsiębiorstw budowlanych będziemy nazywać **przedsiębiorstwami zagranicznymi**, drugi zaś **spółkami z udziałem kapitału zagranicznego**. Z analitycznego punktu widzenia import usług budowlanych realizowany przez przedsiębiorstwa zagraniczne w Polsce nie przedstawia większych problemów merytorycznych. Statystyki gromadzone przez NBP są dostępne, aczkolwiek są one udostępniane w zbyt syntetycznych przekrojach. NBP nie ujawnia np. struktury obrotów usługami budowlanymi według krajów pochodzenia importowanych usług, co jest istotnym ograniczeniem. Jednakże z uwagi na mały udział wartości importu tych usług w globalnym imporcie budownictwa, problem ten relatywnie nie jest aż tak istotny. Ponieważ do tej pory brak było informacji o imporcie usług budowlanych realizowanych przez spółki z udziałem kapitału zagranicznego, w pracy główny nacisk został położony na analizę tego właśnie zjawiska.

Opracowanie składa się z czterech rozdziałów. W pierwszym z nich przeanalizowano poziom i geograficzno-branżową strukturę importu usług budowlanych spółek z udziałem kapitału zagranicznego. Rozdział drugi określa miejsce importu usług bu-

dowlanych realizowanych przez spółki z kapitałem zagranicznym w ich działalności inwestycyjnej. Rozdział trzeci skoncentrowany jest na analizie ogólnych rozmiarów importu usług budowlanych do Polski w latach 1995 - 1997 oraz na bilansie obrotu usługami budowlanymi w tym okresie. Opracowanie kończą wnioski z przeprowadzonych analiz.

I. Poziom i struktura geograficzno-branżowa importu usług budowlanych w latach 1995 - 1997 spółek z udziałem kapitału zagranicznego

1. Rozmiary, dynamika i zmiany ogólnej struktury geograficznej importu usług budowlanych

Wartość importu usług budowlanych w **1995 r.** wyniosła 1.048 mln zł (tablica 1).¹ Import ten był w 1995 r. ukierunkowany na działalność produkcyjną (73%) oraz na działalność handlową (15%). Głównym eksporterem usług budowlanych była Holandia (24% ogólnej wartości importu spółek z kapitałem zagranicznym), Niemcy (20%) oraz Stany Zjednoczone (17%). Wartość importu usług budowlanych z krajów Unii Europejskiej stanowiła 67% ogólnej wartości importu usług budowlanych realizowanego przez spółki z udziałem kapitału zagranicznego.

Wartość importu usług budowlanych w **1997 r.** wyniosła 2.884 mln zł (tablica 2). W porównaniu z 1995 r. wartość importu usług budowlanych w 1997 r. była prawie trzykrotnie wyższa. Podobnie jak w 1995 r. także i w 1997 r. w strukturze importu największy udział miała działalność produkcyjna. Do tej sfery działalności był kierowany import o wartości 1.897 mln zł, co stanowiło 66% ogółu wartości importu budownictwa. W dalszej kolejności import usług budowlanych realizowany był w działalności handlowej (18%), budowlanej (7%) oraz transporcie i łączności (5%). W pozostałych obszarach działalności gospodarczej takich jak hotele, nieruchomości, górnictwo, import usług budowlanych kształtował się na poziomie 1-2% ogólnej jego wartości.

---

¹ Uwaga! W stosunku do obowiązującej Europejskiej Klasyfikacji Działalności (EKD) zastosowano w tekście skróty i symbole literowe. Zestawienie zastosowanych symboli, skrótów i pełnych nazw (w nawiasach) podajemy poniżej wg systemu przyjętego przez GUS:

A - Rolnictwo (Rolnictwo, łowiectwo i pokrewne działalności usługowe);

C - Górnictwo (Górnictwo węgla kamiennego i brunatnego, pozostałe górnictwo i kopalnictwo);

D - Działalność produkcyjna (Artykuły spożywcze, wyroby tytoniowe, tkaniny, odzież, garbowanie skór, wyroby drewniane, papier, wydawnictwa, rafinerie ropy naftowej, chemikalia, guma i tworzywa sztuczne, szkło i ceramika, metale, wyroby metalowe, maszyny i urządzenia, maszyny biurowe i komputery, aparatura elektryczna, sprzęt radiowo-telewizyjny, instrumenty muzyczne, pojazdy mechaniczne, meble, zagospodarowanie odpadów);

F - Budownictwo (Wszystkie rodzaje działalności budowlanej);

G - Handel (Handel hurtowy i detaliczny, naprawy pojazdów mechanicznych, motocykli oraz artykułów przeznaczenia osobistego i użytku domowego);

H - Hotele (Hotele i restauracje);

I - Transport (Transport, gospodarka magazynowa i łączność);

K - Nieruchomości (Obsługa nieruchomości, wynajem i działalność związana z prowadzeniem interesów);

O - Pozostała działalność (Odprowadzanie ścieków, rekreacja, pozostała działalność);

Pozostałe:

B - Rybołówstwo;

E - Energia elektryczna i inne nośniki energetyczne;

J - Pośrednictwo finansowe i ubezpieczenia;

M - Edukacja;

N - Ochrona zdrowia.

Największym eksporterem usług budowlanych były Niemcy, których eksport w 1997 r. stanowił 23,5% ogólnej wartości importu usług budowlanych spółek z kapitałem zagranicznym. Import usług budowlanych z Niemiec skierowany był głównie do działalności produkcyjnej (66% ogółu importu) oraz działalności handlowej (26%). Ważnym eksporterem usług budowlanych była także Holandia, skąd import usług budowlanych wynosi 18% ogólnej wartości importu spółek z kapitałem zagranicznym. Holenderski eksport usług budowlanych był ukierunkowany, podobnie jak i niemiecki, głównie na działalność produkcyjną (54%) i handlową (33%). Na trzecim miejscu znajdował się import usług budowlanych ze Stanów Zjednoczonych, który stanowi 11% ogólnej wartości importu usług budowlanych spółek z udziałem kapitału zagranicznego. Import usług budowlanych z krajów Unii Europejskiej w 1997 r. stanowił łącznie 70% ogólnej wartości importu usług budowlanych spółek z udziałem kapitału zagranicznego. Import usług budowlanych z krajów CEFTA był marginesowy i jego udział wynosił w tym samym okresie 0,4% ogólnej wartości importu spółek z udziałem kapitału zagranicznego.

Tablica 1. Import usług budowlanych wykonany przez spółki z kapitałem zagranicznym w 1995 roku

Kraje	Ogółem					w tym sekcje EKD					
	w tys. zł	Rolnictwo	Górnictwo	Działalność produkcyjna	Budownictwo	Handel	Hotele	Transport i łączność	Nieruchomości	Pozostała działalność	Inne*
Austria	20277,2			4492,0	120,5	10055,0	5284,5		289,1	36,2	
Australia	10210,7			9929,8		280,9					
Belgia	7968,6			7323,8		606,7				38,1	
Kanada	4407,6			378,5	57,4	1664,9	2306,8				
Szwajcaria	77542,8			62502,8	5212,0	7999,8			1828,2		
Cypr	252,0										
Niemcy	206035,5	1628,1	4068,4	174465,9	3775,0	17891,2	155,5	1072,8	1514,2	1464,5	
Dania	21804,6	1179,4		11207,1		6110,6			3307,5		
Hiszpania	3016,7			3016,7							
Finlandia	10772,9			9540,3		1232,6					
Francja	91178,7			73691,0		1697,2		14532,4		26,6	1231,5
Wielka Brytania	36663,7	811,1		10569,5	3016,4	20720,7		750,1	795,9		
Grecja	30,8										
Hongkong	7273,7										
Irlandia	1107,2			1107,2							
Izrael	1105,9			1105,9							
Włochy	45484,7			44124,0		686,8			52,7	3,8	
Japonia	64,9										
Liechtenstein	8835,5			8382,4		330,5					
Luksemburg	7577,2			6228,5		135,9				24,8	
Holandia	250412,5	4472,1		181664,2		54333,5		2152,6	1986,5	5270,1	
Norwegia	3721,8			3721,8							
Panama	2,3										
Rosja	9267,9					6459,2					
Szwecja	23192,9			21351,6		73,4		1767,9			
Singapur	2478,5										
Turcja	128,1										15,7
Ukraina	34,8										
Stany Zjednoczone	183736,4			118495,6	3154,6	24037,0	20264,0	16460,0	504,4	476,7	
Wyspy Dziewicze	5,1										
pozostałe kraje	13992,7	575,2	604,7	6940,2	0,0	5497,8	0,0	5,7	369,2	0,0	
Ogółem	1048583,9	8755,1	4928,1	763321,7	20265,0	159832,8	35270,1	36852,9	10770,2	7340,8	1247,2

* pozostałe obejmują sekcje B, E, J, M, N.

Z analizy zmian struktury geograficznej importu usług budowlanych w latach 1995 - 1997 wynika (tablica 3), że w całym analizowanym okresie największymi eksporterami usług budowlanych była Holandia, Niemcy oraz USA. W przypadku Holandii jej udział w ogólnej wartości importu usług budowlanych systematycznie malał z 23,9% w 1995 r. do 18,1% w 1997 r. Malejącą tendencję miał także udział USA w imporcie usług budowlanych, z 17,5% w 1995 r. do 10,8% w 1997 r. W przypadku Niemiec sytuacja była odwrotna, wzrastał udział importu usług budowlanych z 19,6% w 1995 r. do 23,5% w 1997 r. Do znaczniejszych eksporterów usług budowlanych w 1997 r. zaliczyć należy także: Francję (z udziałem wynoszącym 8,2%), Rosję (5,7%), Szwajcarię (4,3%) oraz Włochy (3,6%).

Kraje	1997		1996		1995	
	tys. zł	udział w %	tys. zł	udział w %	tys. zł	udział w %
Australia	3962	0,1	7201,8	0,4	10210,7	1,0
Austria	94375,5	3,3	56355,7	3,1	20277,2	1,9
Belgia	45111,3	1,6	7242,5	0,4	7968,6	0,8
Cypr	71282	2,5		0,0	252	0,0
Czechy	11512,7	0,4		0,0		0,0
Dania	73764,8	2,6	63118,6	3,4	21804,6	2,1
Finlandia	41055,5	1,4	16757,6	0,9	10772,9	1,0
Francja	236613,7	8,2	108787,1	5,9	91178,7	8,7
Grecja	161,3	0,0		0,0	30,8	0,0
Hiszpania	1371,3	0,0		0,0	3016,7	0,3
Holandia	523121,4	18,1	370368,5	20,2	250412,5	23,9
Irlandia	6354,2	0,2	1234	0,1	1107,2	0,1
Izrael	4429,2	0,2	7046,1	0,4	1105,9	0,1
Japonia	5484,2	0,2	2599,6	0,1	64,9	0,0
Kanada	5076,6	0,2	5741,8	0,3	4407,6	0,4
Lichtenstein	5557,7	0,2	3629,6	0,2	8835,5	0,8
Luksemburg	5795,6	0,2	6520,8	0,4	7577,2	0,7
Niemcy	678052,8	23,5	404787,5	22,1	206035,5	19,6
Norwegia	8629,5	0,3	480,7	0,0	3721,8	0,4
Panama	166,1	0,0		0,0	2,3	0,0
Korea Płd	89143,9	3,1	48713,6	2,7		0,0
Rosja	164028,9	5,7	96659,1	5,3	9267,9	0,9
Singapur	1103,5	0,0	5912,5	0,3	2478,5	0,2
USA	312216,2	10,8	267182,4	14,6	183736,4	17,5
Szwajcaria	123112,6	4,3	74994,3	4,1	77542,8	7,4
Szwecja	97452,5	3,4	60124,2	3,3	23192,9	2,2
Taiwan	733,7	0,0		0,0		0,0
Turcja	1499,6	0,1		0,0	128,1	0,0
Ukraina	10474	0,4	2057,7	0,1	34,8	0,0
Węgry	1421,9	0,0		0,0		0,0
W. Brytan.	129209,6	4,5	96814,2	5,3	36663,7	3,5
Włochy	105202,9	3,6	106052,1	5,8	45484,7	4,3
W. Dziewicze	36,5	0,0		0,0	5,1	0,0
Pozostałe	27076,9	0,9	14308,8	0,8	13992,7	1,3
Ogółem	2884591	100,0	1834691	100,0	1048584	100,0

Źródło: opracowano na podstawie danych GUS.

2. Szczegółowa struktura geograficzno-branżowa importu usług budowlanych

2.1 Rolnictwo

Wartość importu usług budowlanych realizowanych w rolnictwie wykazywała duże wahania (tablica 4). O ile w 1996 r. wystąpił wzrost importu w stosunku do 1995 r. o 14% (odpowiednio z 8,7 ml zł do poziomu 10 ml zł), to w 1997 r. odnotowano już jego spadek w porównaniu z wynikami osiągniętymi w 1996 r. o 56%. Udział rolnictwa w ogólnym imporcie usług budowlanych realizowanym przez spółki z kapitałem zagranicznym nie był znaczący. W 1995 r. wyniósł on 0,83%, zaś w 1997 r. spadł do 0,19% (spadek ponad czterokrotny).

Największym eksporterem usług budowlanych była Holandia, która w 1996 r. miała udział w ogólnej wartości importu usług budowlanych spółek z kapitałem zagranicznym w wysokości prawie 80%. Znaczne wahania wystąpiły w obu pozostałych latach (1995 r. oraz 1997 r.) objętych analizą. I tak w 1995 r. udział jej wynosił prawie 19%, zaś w 1997 r. spadł do 17%. Na drugim miejscu uplasowały się Niemcy z udziałem wynoszącym w 1995 r. - prawie 19%, zaś w 1997 r. około 17%. Tylko w 1996 r. udział spółek z kapitałem niemieckim spadł do prawie 6%.

Znaczącą rolę w imporcie usług budowlanych odgrywały także W. Brytania oraz Dania. W przypadku W. Brytanii jej udział wykazywał tendencje wzrostowe, z ponad 9% w 1995 r. do prawie 12% w 1997 r. Z kolei udział Danii w imporcie usług budowlanych dla rolnictwa wykazywał tendencje spadkowe, z prawie 14% w 1995 r. do nieco ponad 8% w 1997 r. Wart odnotowania jest fakt, że podobny udział, jak Dania w 1997 r. miała także Szwecja. Ponieważ w 1997 r. jej eksport usług budowlanych pojawił się po raz pierwszy, otwarty pozostaje problem, czy kraj ten utrzyma swoją pozycję w przyszłości.

Tablica 4. Rozmiary importu usług budowlanych w latach 1995 - 1997 realizowanego w rolnictwie przez spółki z udziałem kapitału zagranicznego (w tys. zł)

Kraje	1995	%	1996	%	1997	%
Dania	1.179,4	13,6	1.145,8	11,4	468,3	8,3
Holandia	4.472,1	51,8	7.990,3	79,4	2.727,2	48,6
Niemcy	1.628,1	18,7	578,2	5,8	962,1	17,1
Stany Zjednoczone	-	-	5,0	0,5	-	-
Szwajcaria	-	-	17,3	1,7	2,5	0,4
Szwecja	-	-	12,5	1,2	45,1	8,0
Wielka Brytania	811,1	9,3	-	-	667,1	11,9
Pozostałe kraje	575,2	6,6	-	-	739,1	5,7
Ogółem	8.755,1	100,0	10.003,2	100,0	5.611,4	100,0

Źródło: opracowano na podstawie danych GUS.

2.2 Górnictwo

Udział górnictwa w ogólnej wartości importu usług budowlanych nie był znaczący (tablica 5). W 1995 r. wyniósł on 0,5%, zaś w 1997 r. wzrósł do 0,6%. Wartość bezwzględna importu usług budowlanych wykazuje duże wahania. W 1995 r. kształtował się on na poziomie około 5 mln zł, w 1996 r. wzrósł do około 6 mln zł (wzrost o 20%),

zaś w 1997 r. nastąpił spadek do około 3 mln zł (w stosunku do 1996 r. spadek dwukrotny). Największym importerem usług budowlanych dla górnictwa były spółki z udziałem kapitału niemieckiego. Udział Niemiec w eksporcie usług budowlanych w latach 1995 - 1996 wynosił około 90% zaś w 1997 spadł do około 85%. Drugim znaczącym eksporterem usług budowlanych były Stany Zjednoczone. W 1997 r. ich udział kształtował się na poziomie około 15%.

Tablica 5. Rozmiary importu usług budowlanych w latach 1995 - 1997 realizowanego w górnictwie przez spółki z udziałem kapitału zagranicznego (w tys. zł)

Kraje	1995	%	1996	%	1997	%
Austria	-	-	5,0	0,2	-	-
Niemcy	4.068,4	87,0	5.403,5	90,5	2.491,3	84,5
USA	-	-	-	-	456,2	15,5
Pozostałe kraje	604,7	13,0	557,7	9,3	-	-
Ogółem	4.673,1	100,0	5.966,2	100,0	2.947,5	100,0

Źródło: opracowano na podstawie danych GUS.

2.3 Sfera produkcyjna

Ten dział gospodarki był największym importerem usług budowlanych, dochodzącym do 70% ogólnej wartości importu budownictwa, w całym analizowanym okresie. Wartość importu budownictwa do sfery produkcyjnej systematycznie wzrastała z 763 mln zł w 1995 r. do 1.198 mln zł w 1996 r. (wzrost o prawie 60%) i do 1.896 mln zł w 1997 r. (dwu i półkrotny wzrost w stosunku do 1995 r.). Największymi importerami usług budowlanych były spółki z kapitałem pochodzącym z Niemiec, Holandii, Francji, USA Szwajcarii oraz Włoch (tablica 6).

Tablica 6. Rozmiary importu usług budowlanych w latach 1995 - 1997 realizowanego w sferze produkcyjnej przez spółki z udziałem kapitału zagranicznego (w tys. zł)

Kraje	1995	%	1996	%	1997	%
Australia	9.929,8	1,3	5.648,0	0,5	3.255,5	0,2
Austria	4.492,0	0,6	24.425,8	2,0	26.652,5	1,4
Belgia	7.323,8	1,0	5.322,5	0,4	38.934,1	2,1
Cypr	-	-	-	-	68.803,8	3,6
Czechy	-	-	-	-	11.512,7	0,6
Dania	11.207,1	1,5	30.627,7	2,6	36.121,2	1,9
Finlandia	9.540,3	1,2	10.145,3	0,8	38.824,0	2,0
Francja	73.691,0	9,7	82.828,1	6,9	220.942,3	11,6
Grecja	-	-	-	-	161,3	0,0
Hiszpania	3.016,7	0,4	-	-	1.371,3	0,1
Holandia	181.664,2	23,8	185.060,8	15,4	282.921,1	14,9
Irlandia	1.107,2	0,1	686,8	0,1	-	-
Izrael	1.105,9	0,1	516,9	0,0	4.244,5	0,2
Japonia	-	-	1.980,9	0,2	4.693,2	0,2
Kanada	378,5	0,0	687,3	0,1	1.728,4	0,1
Liechtenstein	8.382,4	1,1	3.518,4	0,3	1.998,4	0,1
Luksemburg	6.228,5	0,8	6.113,6	0,5	5.444,5	0,3
Niemcy	174.465,9	22,9	316.857,9	26,4	448.144,8	23,6
Norwegia	3.721,8	0,5	480,7	0,0	8.629,5	0,5
Korea Pld	-	-	48.713,6	4,1	84.504,2	4,5
Rosja	-	-	549,2	0,0	1.784,6	0,1
Singapur	-	-	4.998,4	0,4	1.103,5	0,1

USA	118.495,6	15,5	206.843,3	17,3	202.447,4	10,7
Szwajcaria	62.502,8	8,2	71.989,8	6,0	120.658,6	6,4
Szwecja	21.351,6	2,8	38.587,4	3,2	89.032,4	4,7
Turcja	-	-	-	-	1.499,6	0,1
Ukraina	-	-	355,8	0,0	-	-
W. Brytania	10.569,5	1,4	39.273,0	3,3	52.460,6	2,8
Włochy	44.124,0	5,8	105.786,2	8,8	105.060,2	5,5
Pozostałe kraje	6.940,2	0,9	6.996,6	0,6	18.641,0	1,0
Ogółem	763.321,7	100,0	1.198.994,0	100,0	1.896.999,1	100,0

Źródło: opracowano na podstawie danych GUS.

Udział importu z Niemiec w ogólnej wartości importu usług budowlanych tego działu gospodarki kształtował się na poziomie 23-26% w całym analizowanym okresie. Udział Holandii miał tendencję malejącą (z prawie 24% w 1995 r. do prawie 15% w 1997 r.). Podobna spadkowa tendencja wystąpiła także w przypadku USA (z 15,5% w 1995 r. do prawie 11% w 1997 r.), Szwajcarii (z 8,2% w 1995 r. do 6,4% w 1997 r.) oraz Włoch (z 8,8% w 1996 r. do 5,5% w 1997 r.). Z kolei wzrastający udział w imporcie usług budowlanych wystąpił w odniesieniu do Francji (z 9,7% w 1995 r. do 11,6% w 1997 r.) oraz Szwecji (z 2,8% w 1995 r. do prawie 5% w 1997 r.).

2.4 Budownictwo

Mało klarowna była sytuacja w imporcie budownictwa w samej działalności budowlanej (tablica 7). Relatywnie dobre wyniki osiągniętych w 1995 r. (15,3 mln zł) oraz w 1997 r. (30 mln zł), w 1996 r. wystąpiło załamanie (8 mln zł). Największym eksporterem usług budowlanych do tego działu gospodarki była Austria. Jej udział w imporcie usług budowlanych w 1997 r. wyniósł 55%. Na drugim miejscu plasuje się USA, których udział kształtował się w całym analizowanym okresie na poziomie około 20%. Na trzecim miejscu uplasowały się dopiero Niemcy z malejącym udziałem wynoszącym w 1995 r. około 25% i około 17% w 1997 r.

Tablica 7. Rozmiary importu usług budowlanych w latach 1995 - 1997 realizowanego w budownictwie przez spółki z udziałem kapitału zagranicznego (w tys. zł)

Kraje	1995	%	1996	%	1997	%
Australia	-	-	-	-	18,0	0,0
Austria	120,5	0,8	62,4	0,7	16395,1	54,8
Dania	-	-	273,8	3,3	-	-
Holandia	-	-	257,8	3,1	-	-
Kanada	57,4	0,3	-	-	-	-
Niemcy	3775,0	24,6	2657,5	32,4	4998,9	16,7
Stany Zjednoczone	3154,6	20,6	2034,9	24,8	5867,8	19,5
Szwajcaria	5212,0	34,0	-	-	-	-
Szwecja	-	-	-	-	91,0	0,3
Wielka Brytania	3016,4	19,7	2911,0	35,7	-	-
Pozostałe kraje	-	-	-	-	2628,8	8,7
Ogółem	15335,9	100,0	8197,4	100,0	29999,6	100,0

Źródło: opracowano na podstawie danych GUS.

Udział importu budownictwa w działalności budowlanej w Polsce był w badanym okresie zróżnicowany. W 1995 r. ukształtował się na poziomie 1,9% zaś w 1997 r. wzrósł do wielkości 7,3% ogólnej wartości importu usług budowlanych spółek z kapitałem zagranicznym.

2. 5 Handel

Poziom importu usług budowlanych realizowany w działalności handlowej wykazuje wysoką dynamikę wzrostu (tablica 8). O ile w 1995 r. wartość importowanych usług budowlanych wyniosła 160 mln zł, w 1996 r. wzrosła już do 384 ml zł (wzrost prawie 2,5 - krotny), zaś w 1997 r. importowano usługi budowlane o wartości 518 mln zł (ponad trzykrotny wzrost w stosunku do 1995 r.).

Największymi eksporterami usług budowlanych była Holandia, Niemcy oraz Wielka Brytania. W przypadku Holandii, w całym analizowanym okresie utrzymywała ona bardzo wysoki udział (około 34% w 1995 r. i w 1997 r.) wartości eksportowanych przez siebie usług budowlanych w ogólnej wartości importu do działalności handlowej. Z kolei Niemcy wykazywały wzrastający udział w imporcie usługach budowlanych do Polski z 11,2% w 1995 r. do 17% w 1996 r. i prawie 35% w 1997 r.

Spory eksport usług budowlanych realizowała także Wielka Brytania. Jej udział w 1995 r. oraz 1997 r. wynosił około 13%, zaś w 1996 r. - około 9%. Na czwartym miejscu utrzymywała się Austria z udziałem kształtującym się na poziomie około 6-8%. Rola pozostałych krajów była mało znacząca.

Tablica 8. Rozmiary importu usług budowlanych w latach 1995 - 1997 realizowanego w handlu przez spółki z udziałem kapitału zagranicznego (w tys. zł)

Kraje	1995	%	1996	%	1997	%
Australia	280,9	0,2	-	-	688,5	0,1
Austria	10055,0	6,3	30731,0	8,0	34224,5	6,6
Belgia	606,7	0,4	670,8	0,2	1379,8	0,3
Dania	6110,6	3,8	31044,7	8,1	17175,1	3,3
Francja	1697,2	1,1	5167,5	1,3	2583,9	0,5
Finlandia	1232,6	0,8	-	-	-	-
Holandia	54333,5	34,0	167892,6	43,7	175083,6	33,8
Irlandia	-	-	-	-	547,2	0,1
Izrael	-	-	-	-	184,7	0,0
Japonia	-	-	364,6	0,1	-	-
Kanada	1664,9	1,0	310,4	0,1	753,1	0,1
Liechtenstein	330,5	0,2	111,2	0,0	2650,3	0,5
Luksemburg	135,9	0,1	-	-	351,1	0,1
Niemcy	17891,2	11,2	65326,5	17,0	179548,7	34,7
Panama	-	-	-	-	166,1	0,0
Rosja	6459,2	4,0	2340,0	0,6	554,9	0,1
Stany Zjednoczone	24037,0	15,0	26277,7	6,8	24649,8	4,8
Szwajcaria	7999,8	5,0	2868,2	0,7	2247,1	0,4
Szwecja	73,4	0,0	823,7	0,2	3840,7	0,7
Taiwan	-	-	-	-	733,7	0,1
Wielka Brytania	20720,7	13,0	35367,9	9,2	65735,2	12,7
Włochy	686,8	0,4	251,8	0,1	94,7	0,0
Pozostałe kraje	5497,8	3,4	6754,5	1,8	276,5	0,1
Ogółem	159832,8	100,0	383869,3	100,0	517931,5	100,0

Źródło: opracowano na podstawie danych GUS.

Udział importu budownictwa dla działalności handlowej w ogólnym imporcie budownictwa był znaczący i wynosił w 1995 r. - 15,2%, zaś w 1997 r. wzrósł do 18%.

2.6 Transport i łączność

Rozmiary importu usług budowlanych realizowanych w transporcie i łączności nie były znaczne (tablica 9). W 1995 r. wyniósł on 28 ml zł, zaś w 1997 r. wzrósł do 49 mln zł (wzrost prawie 2-krotny). Udział importu budownictwa do działalności w transporcie i łączności w ogólnym imporcie budownictwa wyniósł w 1995 r. - 3,5%, natomiast w 1997 r. wzrósł znacząco do 5,2%. Liderem były tu Stany Zjednoczone z udziałem kształtującym się na poziomie od 72% w 1995 r., 99,5% w 1996 r. i prawie 92% w 1997 r. Drugim potentatem była Austria. Jednakże jej udział w analizowanym okresie zmalał z prawie 19% w 1995 r. do niecałego jednego procenta w 1997 r.

Tablica 9. Rozmiary importu usług budowlanych w latach 1995 - 1997 realizowanego w transporcie i łączności przez spółki z udziałem kapitału zagranicznego (w tys. zł)

Kraje	1995	%	1996	%	1997	%
Austria	5284,5	18,8	166,9	0,5	415,3	0,8
Kanada	2306,8	8,3	-	-	-	-
Niemcy	155,5	0,6	10,3	0,0	251,7	0,5
Stany Zjednoczone	20264,0	72,3	31201,4	99,5	44938,6	91,6
Pozostałe kraje	-	-	-	-	3474,0	7,1
Ogółem	28010,8	100,0	31378,6	100,0	49079,6	100,0

Źródło: opracowano na podstawie danych GUS.

2.7 Nieruchomości

Jeszcze mniej znaczący w porównaniu z transportem i łącznością jest udział importu usług budowlanych w sekcji: nieruchomości (tablica 10). W 1995 r. wynosił on 10 mln zł, w 1996 r. spadł do poziomu około 9 mln zł, zaś w 1997 r. wzrósł do 15 mln zł (wzrost o 50% w porównaniu do 1995 r.). Liderem w eksporcie usług budowlanych w sferze nieruchomości są Niemcy. Ich udział wzrastał z 14% w 1995 r. do prawie 30% w 1996 r. oraz do prawie 41% w 1997 r. (w stosunku do 1995 r. wzrost prawie 3-krotny).

Wśród innych krajów znaczący jest także udział Francji oraz Holandii. W przypadku Francji jej udział w eksporcie usług budowlanych wzrósł z 5,3% w 1996 r. do prawie 20% w 1997 r. Jeśli chodzi o Holandię, to jej udział spadł z około 19% w 1995 r. do prawie 17% w 1997 r. Na dalszych miejscach znajdują się w kolejności Austria, Belgia oraz Stany Zjednoczone. Austria wykazuje rosnący udział jej eksportu usług budowlanych z prawie 3% w 1995 roku do ponad 8% w 1997 r. Podobne tendencje wystąpiły w przypadku Belgii (wzrost udziału z prawie 1% w 1996 r. do ponad 7% w 1997 r.). Udział Stanów Zjednoczonych kształtuje się na poziomie 5 do 7%.

Tablica 10. Rozmiary importu usług budowlanych w latach 1995 - 1997 realizowanego w sekcji: nieruchomości przez spółki z udziałem kapitału zagranicznego (w tys. zł)

Kraje	1995	%	1996	%	1997	%
Austria	289,1	2,7	11,3	0,1	1268,1	8,2
Belgia	-	-	76,8	0,9	1110,6	7,2

Dania	3307,5	31,4	-	-	-	-
Francja	-	-	460,2	5,3	3033,1	19,6
Holandia	1986,5	18,6	1006,5	11,6	2587,9	16,8
Niemcy	1514,2	14,2	2545,8	29,5	6325,7	40,8
Stany Zjednoczone	504,4	4,7	482,8	5,5	1014,8	6,5
Szwajcaria	1828,2	17,2	119,0	1,4	18,6	0,1
Szwecja	-	-	-	-	126,2	0,8
Wielka Brytania	795,9	7,4	3970,5	45,7	-	-
Włochy	52,7	0,4	-	-	-	-
Pozostałe kraje	369,2	3,4	-	-	-	-
Ogółem	10647,7	100,0	8672,9	100,0	15485,0	100,0

Źródło: opracowano na podstawie danych GUS.

2.8 Pozostała działalność i inne sekcje EKD

Śladowa jest wartość importu usług budowlanych w sekcji EKD: Pozostała działalność gospodarcza. W 1995 r. wyniósł on około 7 ml zł i na tym samym poziomie utrzymał się on w 1997 r. Do liderów należą tu Austria oraz Niemcy. W przypadku Austrii jej udział kształtuje się na poziomie około 50% w 1997 r., zaś udział Niemiec wzrastał z 20% w 1995 r. do 46% w 1997 r. Na trzecim miejscu uplasowały się Stany Zjednoczone z malejącym udziałem wynoszącym 6,5% w 1995 r. i nieco ponad 1% w 1997 r.

Tablica 11. Rozmiary importu usług budowlanych w latach 1995 - 1997 realizowanego w pozostałej działalności gospodarczej przez spółki z udziałem kapitału zagranicznego (w tys. zł)

Kraje	1995	%	1996	%	1997	%
Austria	36,2	0,5	-	-	3539,6	50,7
Belgia	38,1	0,5	1172,4	22,5	-	-
Niemcy	1464,5	20,0	4060,3	77,5	3218,3	46,1
Francja	26,6	0,4	-	-	-	-
Włochy	3,8	0,0	-	-	-	-
Luksemburg	24,8	0,3	-	-	-	-
Holandia	5270,1	71,8	-	-	-	-
Stany Zjednoczone	476,7	6,5	-	-	91,0	1,3
Pozostałe kraje					219,0	3,1
Ogółem	7340,8	100,0	5237,7	100,0	6985,9	100,0

Źródło: opracowano na podstawie danych GUS.

Także bardzo niewielki jest import usług budowlanych w innych sekcjach EKD (rybołówstwo, nośniki energii, pośrednictwo finansowe, edukacja). W 1995 r. wartość tego importu wyniosła 1,2 ml zł, zaś w 1997 r. wzrosła do 2,9 ml zł (wzrost prawie 2,5-krotny). W 1995 r. głównym eksporterem usług budowlanych do powyższych sekcji EKD była Francja (98,7% wartości importu). W 1997 r. udział Francji spadł natomiast do 33% na korzyść pozostałych lecz nie wymienionych imiennie w badaniach GUS krajów (62% wartości importu).

II. Miejsce importu usług budowlanych do Polski w latach 1995 - 1997 na tle działalności inwestycyjnej spółek z kapitałem zagranicznym

1. Import usług budowlano-montażowych na tle alokacji nakładów inwestycyjnych spółek z udziałem kapitału zagranicznego

Import usług budowlanych w ogólnej działalności inwestycyjnej spółek z udziałem kapitału zagranicznego wykazywał w analizowanym okresie nieznaczną tendencję wzrostową. O ile w 1995 r. wynosił on nieco ponad 20%, to w 1997 r. wzrósł do 22,8% (tablica 12). Z danych wynika, że relatywnie największy był w 1997 r. udział importu usług budowlanych w takich obszarach działalności jak: hotele i restauracje (57,5%), górnictwo i kopalnictwo (36,9%), handel hurtowy i detaliczny (32%). W działalności produkcyjnej największy import usług budowlanych miały takie branże jak: wytwarzanie produktów przy koksowaniu węgla (54,6%), produkcja metali (38%), produkcja odzieży (35%), produkcja aparatury radiowej, telewizyjnej i komunikacyjnej (34,6%) oraz garbowanie skór (34,4%).

Tablica 12. Wielkość i struktura importu usług budowlano-montażowych w 1997 r. wg rodzajów działalności na tle nakładów inwestycyjnych spółek z udziałem kapitału zagranicznego

Wyszczególnienie	Nakłady inwestycyjne w ml zł	w tym import usług budowlano- montażowych	udział importu usług budowlanych w nakładach inwest. (w %)
OGÓŁEM	12.659,4	2.884,6	22,8
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	59,7	5,6	9,4
Górnictwo i kopalnictwo	46,6	17,2	36,9
Działalność produkcyjna z tego:	8.307,5	1.898,1	22,8
produk. artykułów spożyw. i napojów	1.561,9	421,4	27,0
produkcja wyrobów tytoniowych	419,3	92,5	22,1
produkcja tkanin	66,1	22,2	33,6
produkcja odzieży	95,9	33,6	35,0
garbowanie i wyprawianie skór	18,0	6,2	34,4
prod. drewna i wyr. z drewna i korka	706,1	131,4	18,6
produkcja masy celulozowej	357,8	70,6	19,7
działalność wydawnicza	196,1	38,2	19,5
wytw. produktów koksowania węgla	11,9	6,5	54,6
produkcja chemikaliów	658,7	133,1	20,2
prod. wyr. z gumy i tworzyw sztucznych	562,0	126,9	22,6
prod. wyr. z pozostał. surowców niemetalowych	711,7	197,6	27,8
produkcja metali	168,0	63,9	38,0
prod. metalowych wyrobów gotowych	245,4	44,1	18,0
prod. maszyn nie sklasyfikowanych	259,4	65,6	25,3
prod. maszyn biurowych i komputerów	3,3	0,2	6,1
prod. aparatury elektrycznej nie sklasyfikowanej	285,3	57,2	20,0
prod. aparatury radiowej telewizyjnej i komunikacyjnej	303,4	105,1	34,6
prod. inst. medycz. precyz. i optycznych, zegarów	33,0	9,1	27,6
prod. pojazdów mechanicznych	1.349,9	202,5	15,0
prod. pozostałego sprzętu transportowego	61,5	9,4	15,3
produkcja mebli	228,8	60,2	26,3
zagospodarowanie odpadów	4,0	0,6	15,0
Zaopatrywanie w energię, gaz i wodę	4,2	1,0	23,8
Budownictwo	776,7	211,0	27,2

Handel hurtowy i detaliczny	1.617,9	517,9	32,0
Hotele i restauracje	90,2	51,9	57,5
Transport i łączność	741,3	151,1	20,4
Pośrednictwo finansowe	751,5	1,9	0,3
Obsługa nieruchomości	203,4	18,4	9,0
Edukacja	1,4	0,0	0,0
Ochrona zdrowia i opieka społeczna	0,7	0,1	14,3
Pozostała działalność	58,3	10,4	17,8

Źródło: opracowano na podstawie danych GUS.

Z analizy technicznej struktury nakładów inwestycyjnych (wyodrębnienie robót budowlano-montażowych i pozostałych nakładów inwestycyjnych w tym głównie zakupów z ogólnych nakładów inwestycyjnych) spółek z udziałem kapitału zagranicznego wynika (tablica 13), że potwierdzają się wcześniejsze obserwacje o malejącym imporcie usług budowlanych w rolnictwie (z 28% w 1995 r. do 9,4% w 1997 r.), w nośnikach energii (z 60,6% w 1995 r. do 23,8% w 1997 r.) oraz nieruchomościach (z 12,5% w 1995 r. do 9% w 1997 r.). Śladowy poziom importu usług budowlanych występuje w edukacji.

Tablica 13. Struktura techniczna nakładów inwestycyjnych spółek z udziałem kapitału zagranicznego w latach 1995 - 1997

Wyszczególnienie	1995		1996		1997	
	Import usług budowlano-montażowych	Pozostałe nakłady	Import usług budowlano-montażowych	Pozostałe nakłady	Import usług budowlano-montażowych	Pozostałe nakłady
Ogółem	20,4	79,6	22,5	77,5	22,8	77,2
Rolnictwo	28,2	71,8	18,3	83,7	9,4	90,6
Górnictwo	36,3	63,7	23,8	76,2	36,9	63,1
Działalność produkcyjna	21,2	78,8	21,5	78,5	22,8	77,2
Nośniki energii	60,6	39,4	0,0	100,0	23,8	76,2
Budownictwo	24,1	75,9	23,1	76,9	27,2	72,8
Handel i naprawy	18,9	81,8	34,1	65,9	32,0	68,0
Hotele i restauracje	55,4	44,6	48,5	51,5	57,5	42,5
Transport i łączność	12,4	87,6	13,4	86,6	20,4	79,6
Pośrednictwo finansowe	0,0	100,0	0,7	99,3	0,3	99,7
Nieruchomości	12,5	87,5	16,7	83,7	9,0	91,0
Edukacja	0,0	100,0	0,0	100,0	0,0	100,0

Źródło: opracowano na podstawie danych GUS.

III. Bilans obrotu usługami budowlanymi w Polsce w latach 1995 - 1997

1. Rozmiary importu usług budowlanych do Polski w latach 1995 - 1997

Według NBP wartość importu usług budowlanych zrealizowanego w kraju przez **przedsiębiorstwa zagraniczne** w 1995 r. wyniosła 45 mln USD (111 mln zł po kursie walutowym wynoszącym 2.4680 zł za 1 dolar USA). Wielkość kosztów ponoszo-

nych przez wyżej wymienione przedsiębiorstwa importujące usługi budowlane w Polsce w 1995 r. osiągnęła kwotę 28 mln USD (69 mln zł). Według danych GUS wartość importu usług budowlanych wykonanego w Polsce w 1995 r. przez **spółki z udziałem kapitału zagranicznego** wyniosła 1.048 mln zł. Tak więc łączna wartość importu budownictwa do Polski w 1995 r. wyniosła 1.159 mln zł (111 mln zł + 1.048 mln zł = 1.159 mln zł).

W 1996 r. wartość importu usług budowlanych wykonanych w Polsce przez **przedsiębiorstwa zagraniczne** wyniosła 88 mln USD (253 mln zł po kursie walutowym wynoszącym 2.8755 zł za 1 dolar USA). Wielkość kosztów poniesionych przez wyżej wymienione przedsiębiorstwa realizujące usługi budowlane w kraju wyniosła 44 mln USD (126 mln zł). W tym samym roku wartość usług budowlanych wykonanych przez **spółki z udziałem kapitału zagranicznego** wyniosła 1.835 mln zł. Łączna wartość importu usług budowlanych w 1996 r. wyniosła więc 2088 mln zł (253 mln zł + 1.835 mln zł = 2.088 mln zł). Należy zauważyć, że w stosunku do 1995 r. wzrosła ona prawie dwukrotnie.

Wreszcie w 1997 r. wielkość wpływów z tytułu importu usług budowlanych dokonanego przez **przedsiębiorstwa zagraniczne** do kraju wyniosła 63 mln USD (222 mln zł po kursie walutowym wynoszącym 3.518 zł za 1 dolar USA), natomiast poziom kosztów osiągnął kwotę 29 mln USD (102 mln zł). Z kolei wartość usług budowlanych zrealizowanych przez **spółki z udziałem kapitału zagranicznego** wyniosła 2.884 mln zł. Stąd łączna wartość importu usług budowlanych w 1997 r. wyniosła 3.106 mln zł (222 mln zł + 2.884 mln zł = 3.106 mln zł). W stosunku do 1995 r. wartość usług budowlanych w 1997 r. wzrosła prawie trzykrotnie, natomiast w stosunku do 1996 r. - prawie o 50%.

2. Udział importu usług budowlanych spółek z kapitałem zagranicznym w ogólnej wartości importu budowlanych do Polski

Wartość importu budownictwa do Polski realizowanego przez **przedsiębiorstwa zagraniczne** w latach 1995 - 1997 ma tendencję wzrastającą (z 111 mln zł w 1995 r., 126 mln zł w 1996 r. oraz 222 mln zł w 1997 r.). Wartość importu w 1997 r. była o dwukrotnie wyższa niż w 1995 r. oraz o trzy czwarte wyższa niż w 1996 r. Z uwagi na utrzymującą się w dalszym ciągu wysoką dynamikę produkcji budowlano-montażowej (w 1998 r. w przedsiębiorstwach ogółem była ona wyższa o około 9% niż w 1997 r.) szacuje się, że w 1998 r. wartość tego rodzaju importu mogła osiągnąć wartość około 300-350 mln zł.

Wzrasta także wartość importu realizowanego przez **spółki z udziałem kapitału zagranicznego**. W 1995 r. kupiono usługi budowlane o wartości 1.048 mln zł, w 1996 r. wartość importu wyniosła 1.835 mln zł, a w 1997 r. - 2.884 mln zł. Wartość importu realizowanego przez spółki z udziałem kapitału zagranicznego w 1997 r. była prawie trzykrotnie wyższa niż w 1995 r. i o 60% wyższa niż w 1996 r. Szacuje się, że w 1998 r. wartość importu usług budowlanych spółek z udziałem kapitału zagranicznego ukształtowała się na poziomie około 4.000 mln zł.

Wzrostowi wartości importu usług budowlanych realizowanego przez przedsiębiorstwa zagraniczne oraz spółki z udziałem kapitału zagranicznego towarzyszy wzrost ogólnej wartości importu usług budowlanych w analizowanym okresie. W 1995 r. wyniósł on 1.159 mln zł, w 1996 r. - 2.088 mln zł i w 1997 r. - 3.106 mln zł. Szacuje się, że w 1998 r. ogólna wartość importu usług budowlanych wyniosła około 4.400 mln zł. W 1997 r. ogólna wartość importu usług budowlanych wzrosła w stosunku do 1995 r. prawie trzykrotnie, natomiast w stosunku do 1996 r. o prawie 60%.

Udział importu usług budowlanych realizowanego przez spółki z kapitałem zagranicznym w ogólnej wartości importu budownictwa w analizowanym okresie jest wiodący i wynosił:²

1998 r. - 90%,
1997 r. - 93%,
1996 r. - 94%,
1995 r. - 90%.

3. Porównanie importu i eksportu usług budowlanych Polski w latach 1995 - 1997

3.1 Dane GUS

Według danych GUS wartość eksportu usług budowlanych z Polski w 1997 r. wyniosła 2.674 mln zł. Wartość importu usług budowlanych wyniosła w tym samym okresie 3.106 mln zł. Z porównania obu tych wielkości wynika, że wystąpiła nadwyżka importu nad eksportem w wysokości 432 mln zł. Z kolei w 1996 r. wartość eksportu usług budowlanych wyniosła 3.146 mln zł, zaś import usług budowlanych wyniósł 2.088 mln zł. Powstała więc nadwyżka eksportu nad importem w wysokości 1.058 mln zł. Wreszcie w 1995 r. produkcja budowlano-montażowa zrealizowana poza granicami kraju wyniosła 2.939 mln zł, zaś import usług budowlanych do Polski wyniósł - 1.159 mln zł. Nadwyżka eksportu nad importem wyniosła 1.790 mln zł.

Z przeprowadzonej analizy obrotów usługami budowlanymi wynika, że w 1997 r. w Polsce wystąpiła nadwyżka importu nad eksportem usług budowlanych i Polska stała się w ten sposób netto importerem usług budowlanych.

3.2 Dane NBP

Według danych NBP z bilansu płatniczego³ przychody Polski z tytułu eksportu usług budowlanych w 1997 r. wyniosły 671 mln USD (2.360 mln zł przy kursie walutowym na poziomie 3.518 zł za jeden dolar USA). Kwota wypłat z tytułu importu usług budowlanych zrealizowanych przez przedsiębiorstwa zagraniczne wyniosła 63 mln USD (221 mln zł).

Rachunek bilansu obrotu usługami budowlanymi za 1997 r. przedstawiony przez NBP nie uwzględnia wartości importu usług budowlanych realizowanego przez spółki z udziałem kapitału zagranicznego w wysokości 2.885 mln zł. Po uwzględnieniu wartości tego importu, pełna wartość importu usług budowlanych wyniosła 3.106 mln zł (221 mln zł + 2.885 mln zł). Wartość eksportu usług budowlanych wg NBP wyniosła w 1997 r. - 2.360 mln zł. Skorygowane saldo w tym rachunku jest ujemne (przewaga wartości importu usług budowlanych nad wartością eksportu) i wynosi 746 mln zł. Operując danymi NBP bez korekty importu usług budowlanych, otrzymuje się dodatnie saldo obrotu usługami budowlanymi (przewaga wartości eksportu nad importem), które wynosi 2.139 mln zł (2.360 mln zł - 221 mln zł = 2.139 mln zł).

Dla 1996 r. skorygowana wartość importu usług budowlanych wyniosła 2.088 mln zł (1.835 mln zł + 253 mln zł = 2.088 mln zł). Wartość eksportu usług budowlanych

² Szacunek.

³ Bilans płatniczy na bazie transakcji oraz bilans aktywów i pasywów zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej za rok 1997, NBP, Warszawa 1998 r.

kształtowała się na poziomie 4.284 mln zł. Stąd skorygowane saldo było dodatnie (przewaga wartości eksportu usług budowlanych nad wartością importu) i wyniosło 2.196 mln zł. Bez uwzględnienia korekty importu usług budowlanych saldo było także dodatnie i wyniosło 4.031 mln zł. Wreszcie w 1995 r. skorygowana wartość importu wyniosła 1.159 mln zł (111 mln + 1.048 mln zł = 1.159 mln zł), wartość eksportu wyniosła 6.907 zł, zaś skorygowane saldo obrotu usługami budowlanymi było dodatnie i wyniosło 5.748 mln zł. Saldo bez korekty było także dodatnie i kształtowało się na poziomie 6.796 mln zł.

Skorygowane dane statystyczne NBP dotyczące obrotów usługami budowlanymi potwierdzają pojawiające się nowe tendencje wychwycone przez statystyki GUS. W 1997 r. Polska stała się netto importerem usług budowlanych.

IV. Wnioski

Z przeprowadzonej analizy importu usług budowlanych do Polski w latach 1995-1997 wynikają następujące wnioski:

1) W analizowanym okresie wystąpiły w Polsce nowe tendencje w obrocie usługami budowlanymi (odwrotne do dotychczas występujących), a mianowicie, z jednej strony spadał poziom eksportu usług budowlanych (z 2.939 mln zł w 1995 r. do 2.674 mln zł w 1997 r.), z drugiej zaś rósł poziom importu usług budowlanych do Polski (z 1.159 mln zł w 1995 r. do 3.106 mln zł w 1997 r.);

2) Spadek eksportu usług budowlanych można wytłumaczyć dekonjunkcją na światowych rynkach budowlanych w tym także na rynku Unii Europejskiej, który jest głównym obszarem naszej ekspansji eksportowej (około 70% eksportu) w zakresie usług budowlanych. Wzrost importu usług budowlanych do Polski można wytłumaczyć napływem inwestycji bezpośrednich do Polski, których efektem jest import usług budowlanych;

3) Nowe tendencje w obrocie usługami budowlanymi spowodowały, że po raz pierwszy w okresie powojennym Polska z eksporterem netto usług budowlanych stała się w 1997 r. importerem netto usług budowlanych;

4) Obecnie stosowany przez NBP rachunek bilansu obrotu usługami budowlanymi w zakresie importu usług budowlanych nie uwzględnia importu usług budowlanych realizowanego przez spółki z udziałem kapitału zagranicznego. Sytuacja powyższa powoduje, że bilans ten jest niepełny i mylnie informuje o podstawowych tendencjach w zakresie obrotu usługami budowlanymi (wg danych NBP Polska jest w 1997 r. nadal eksporterem netto usług budowlanych, gdy tymczasem w tym właśnie okresie Polska stała się netto importerem usług budowlanych. W następnych latach tendencja ta będzie się utrzymywać i pogłębiać z uwagi na rosnące inwestycje zagraniczne, a tym samym i rosnący import usług budowlanych);

5) Niezbędna byłaby korekta bilansu płatniczego kraju za 1997 r. o wartość importu usług budowlanych realizowanego przez spółki z udziałem kapitału zagranicznego oraz podobne podejście do bilansu płatniczego, w zakresie obrotu usługami budowlanymi, w latach następnych.

Literatura

1. Bilans płatniczy na bazie transakcji oraz bilans aktywów i pasywów zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej za 1997 r., NBP, Warszawa 1998 r.
2. Bilans należności i zobowiązań zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej za 1996 r., NBP, Warszawa 1997 r.

-
3. Budownictwo - wyniki za działalności w 1995 r., GUS, Warszawa 1996 r.
  4. Budownictwo - wyniki działalności w 1997 r., GUS, Warszawa 1998 r.
  5. Budownictwo - wyniki działalności w 1996 r. , GUS, Warszawa 1997 r.
  6. „Statistical Bulletin”, 1998/1, GUS, Warszawa 1998 r.